

Sosiaali- ja terveysministeriö

kirjaamo.stm@gov.fi

Saamelaiskäräjien lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Viite: Lausuntopyyntö VN/33836/2025

1. Asian tausta

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamiseksi. Esityksellä jatkettaisiin valvontalain väliaikaisen sääntelyn voimassaoloa vuoden 2030 loppuun saakka. Lisäksi rekisteröintiä koskevien säännösten voimaantumista julkisten palveluntuottajien osalta lykättäisiin neljällä vuodella.

Valvontalain soveltamisalaa muutettaisiin, jotta valvontaviranomainen voisi valvoa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen järjestämistehtävää. Laissa säädettäisiin iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden sosiaali- ja terveyspalveluissa työskentelevien vuokratyöntekijöiden rikostaustan selvittämisestä sekä palveluntuottajan velvollisuudesta huolehtia henkilöstönsä kielitaidosta. Esityksellä täsmennettäisiin hyvinvointialueen ja palvelunjärjestäjän valvontatehtävien kannalta välttämättömiä tiedonsaantioikeuksia ja tarkastusoikeutta. Lisäksi täydennettäisiin viranomaisvalvontaan liittyviä tiedonsaantioikeuksia. Laissa säädettyä omavalvonnan raportointijaksoa muutettaisiin sääntelyn sujuvoittamiseksi. Laissa säädettäisiin Pohjanmaan hyvinvointialueen tehtävistä, ohjauksesta ja rahoituksesta kansallisena asiakas- ja turvallisuuden asiantuntijaviranomaisena. Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä täsmennyksiä ja teknisiä muutoksia.

Saamelaiskäräjät arvioi lausunnossaan esityksen vaikutuksia alkuperäiskansa saamelaiden kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien toteutumiselle sosiaali- ja terveydenhuollossa.

2. Saamelaiskäräjien lausunto

Saamelaiskäräjät kannattaa ehdotusta, jonka mukaan lain viranomaisvalvontaa koskevat säännökset koskisivat myös kunnan järjestämislaissa säädettyä tehtävää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Saamelaiskäräjät muistuttaa, että kunnan asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä on sekä seurattava että edistettävä väestöryhmittäin. Saamelaiden kotiseutualueen kunnissa tämän toteutuminen edellyttää, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä huomioidaan saamelaiset omana väestöryhmänään. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan on tärkeää, että saamelaiden huomioiminen ulottuu myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön valvontaan. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan Lupa- ja valvontavirastolla on oltava osaamista ja resursseja valvoa, että kunnat seuraavat ja edistävät alueen saamelaisväestön hyvinvointia ja terveyttä.

Sajos

FIN-99870 Anár | Aanaar | Aanar | Inari

info@samediggi.fi

www.samediggi.fi

+358 (0)10 839 3100

etunimi.sukunimi@samediggi.fi

Saamelaiskäräjät kannattaa myös esitettyä muutosta, joka selkeyttää palveluntuottajan velvollisuutta huolehtia henkilöstönsä kielitaidosta ja hyvinvointialueen velvollisuutta varmistaa, että sen järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja tuottavan palveluntuottajan henkilöstöllä on riittävä kielitaito kielellisten oikeuksien toteuttamiseen. Saamelaisten kotiseutualueella asuvilla henkilöillä on järjestämislain 5 §:n mukaan oikeus käyttää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja saamen kielellä ja lisäksi kielellisiä oikeuksia ohjataan saamen kielilaila. Saamelaiskäräjät pitää erittäin tärkeänä, että saamelaisten kielelliset oikeudet tulevat huomioduksi systemaattisesti palvelujen tuottajasta riippumatta.

Saamelaiskäräjät muistuttaa sosiaali- ja terveysministeriötä siitä, että keskeisimpänä haasteena saamenkielisten palvelujen saatavuudelle on pula saamenkielisestä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä. Käytännössä aikuiskoulutustuen lakkauttaminen ja oikeusministeriön myöntämän saamen kielilain mukaisen avustuksen määrän pieneneminen ovat hankaloittaneet saamenkielisen henkilöstön saatavuuden kehittymistä entisestään. Tilanteen korjaaminen edellyttää tehokkaita ja kohdennettuja toimia, joilla pyritään aktiivisesti kasvattamaan saamenkielisen ja kulttuurisesti osaavan henkilöstön määrää. Panostaminen saamenkielisen henkilöstön määrään on edellytys sille, että saamelaisten kielelliset oikeudet toteutuvat käytännössä lainsäädännön tarkoittamalla tavalla.

Esityksessä ehdotetaan, että Pohjanmaan hyvinvointialueelle säädetään tehtävä toimia kansallisena asiakas- ja potilasturvallisuuden asiantuntijaviranomaisena. Saamelaiskäräjät pyytää huomioimaan, että myös asiakas- ja potilasturvallisuuden strategisessa seurannassa, arvioinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja edistämisessä on huomioitava saamelaisväestön tarpeet ja olosuhteet. Tämä edellyttää erityistä osaamista ja tiivistä yhteistyötä Saamelaiskäräjien kanssa.

Muilta osin Saamelaiskäräjillä ei ole lakiehdotukseen lausuttavaa.

Merk.

Tuomas Aslak Juuso
II varapuheenjohtaja

Anni Koivisto
vs. sosiaali- ja terveysasioiden erityisasiantuntija

Lausunnosta päätti II varapuheenjohtaja 23.6.2026.

Lisätietoja antaa:

vs. sosiaali- ja terveysasioiden erityisasiantuntija Anni Koivisto, anni.koivisto@samediggi.fi, 0447556560

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This document contains 2 pages before this page
Dokumentet inneholder 2 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 2 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 2 sider før denne side

Detta dokument innehåller 2 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende